

AGENDA RÅDGIVNING

Likestillingsanalyse av partiprogrammene 2021

På oppdrag for FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål, LO, Norsk Sykepleierforbund, Unio, Norske Kvinners Sanitetsforening, Fagforbundet, Fellesorganisasjonen (FO), Kvinnefronten, Norges Kvinnelobby, Norges Kvinne- og Familieforbund, Norsk Kvinnesaksforening og JURK.

Introduksjon til gjennomgangen av partienes program 2021 - 2025

Våren 2021 bestemte en rekke kvinne- og fagorganisasjoner seg for å gå sammen om å løfte kvinner og likestilling inn i valgkampen til Stortingsvalget 2021.

Organisasjonene har ulike ståsted og er ikke nødvendigvis enige om alle forslag og all politikk. Samtidig ser alle viktigheten av en aktiv politikk for faktisk likestilling mellom kvinner og menn, og at det synliggjøres at Norge har mangler og behov for forbedringer for å kunne si at vi har reell likestilling. Vi samarbeider i andre sammenhenger med utgangspunkt i Norges internasjonale forpliktelser på dette området, herunder FNs kvinnekommisjon, FNs Kvinnekonvensjon (CEDAW), FNs Bærekraftsmål, Beijngplattformen og FNs Sikkerhetsråds resolusjon 1325 om kvinner fred og sikkerhet på agendaen.

Likestilling mellom kvinner og menn har ikke hatt noen tydelig plass i valgkamp og valgkampdebatter på svært mange år, og det hersker i altfor stor grad en holdning om at vi har kommet så langt med likestilling i Norge at dette er ikke viktig nok til at vi skal ha det som noe hovedtema i valgkamp. Likestilling burde være en dimensjon av all politikk, og forstås som grunnleggende menneskerettigheter. Man snakker ofte ellers om store samfunnsproblemer, som for eksempel vold mot kvinner, som et særskilt kvinneproblem.

Gjennom de siste tiårene har Norge har gått fra å ha et Likestillingsombud kun knyttet til likestilling mellom kvinner og menn til å ha et Diskriminerings og likestillingsombud som skal favne alle diskrimineringsgrunnlag. Vi har også fått en felles lov som skal favne alle områder samtidig. Vi vil understreke at vi vil bekjempe alle former for diskriminering. Og kampen for kvinners rettigheter og annen kamp mot diskriminering henger sammen. Men selv i et av verdens mest likestilte land, er det systematiske og gjennomgripende kjønnsforskjeller, som påvirker oss gjennom hele livsløpet, når det gjelder helse, levekår, økonomisk trygghet, samfunnsdeltakelse og trygghet mot vold og trakassering.

Norge ratifiserte i 1981 FNs Kvinnekonvensjon. Kvinnekonvensjon er en internasjonal avtale som skal sikre at kvinner ikke skal diskrimineres. Kvinnekonvensjonens

mål er intet mindre enn å sikre faktisk likestilling verden over. Det grunnleggende prinsippet i konvensjonen er full likestilling mellom kvinner og menn. Statene skal sørge for at kvinner ikke skal diskrimineres i familien, i utdanningssystemet, i arbeidslivet, eller i det politiske liv. I 2009 inkluderte Stortinget Kvinnekonvensjonen som del av den norske menneskerettighetsloven. Formålet er å styrke menneskerettighetenes stilling i norsk rett, og loven gir de konvensjonene som er inkludert forrang for norsk lovgivning.

Vi har bestilt en gjennomgang av alle partiene som i dag har plass på Stortinget sine partiprogram for å se i hvilken grad partiene inkluderer likestilling og kvinnepolitikk, og hvordan det integreres i og gjennomsyrrer all politikk.

For å gjøre gjennomgangen mulig og oversiktlig har vi bestilt gjennomgangen knyttet opp mot de tematiske områdene som har vært rammeverk for norsk rapportering på FNs Kvinnekonvensjon og rammeverket for sivil samfunns skyggerapportering. Dette dekker kjønnslikestilling både overordnet og knyttet til en rekke tematiske områder.

Vi har i oppdraget til Agenda Rådgivning utfordret dem til en streng vurdering målt opp mot forpliktelsene i FNs Kvinnekonvensjon. Vi håper dette kan bidra til en god debatt om en fornyet og forsterket likestillingspolitikk det neste tiåret.

Utover det har ikke organisasjonene som samarbeidet bidratt til selve skriving av tekst i gjennomgangen av partienes program og politikk.

Oslo 18. august 2021

FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål, LO, Norsk Sykepleierforbund, Unio, Norske Kvinners Sanitetsforening, Fagforbundet, Fellesorganisasjonen (FO), Kvinnefronten, Norges Kvinnelobby, Norges Kvinne- og Familieforbund, Norsk Kvinnesaksforening og JURK.

Innhold

Innledning.....	5
Overordnet kvinneperspektiv i partiprogrammene	6
Partiprogrammene om vern mot diskriminering	6
Likestillingslov.....	6
Ombud og Nemnd.....	7
Handlingsplaner for likestilling.....	7
Seksuell trakassering.....	7
Kontantstøtte.....	7
Finansiering av kvinneorganisasjoner.....	7
Treårsregelen.....	7
Kvinner i fengsel.....	8
Menns vold mot kvinner	8
Beskyttelse, besøksforbud, omvendt voldsalarm	8
Krisesentre	8
Samtykkelov	8
Etterforskning av vold og seksuelle overgrep	8
Kjønnsstereotyper	9
Seksualundervisning.....	9
Merking av reklame	9
Hatefulle ytringer og seksualisert vold.....	9
Menneskehandel og prostitusjon	10
Sexkjøpsloven	10
Oppholdstillatelse.....	10
Likestilling i internasjonalt arbeid	10
Finansiering av kvinneorganisasjoner.....	10
Utdanning	11
Politiske rettigheter	11
Økonomiske rettigheter	11
Menns vold mot kvinner.....	11
SRHR	11
Likestilling i arbeidslivet.....	12
Heltid, deltid og midlertidig ansettelse	12
Kvotering.....	12
Minoritetskvinner på arbeidsmarkedet.....	12
Likelønn.....	12
Pensjon	12
Foreldrepermisjon.....	13
Utdannings- og yrkesvalg.....	13
Kvinnehelse	14
Kvinnehelse – forskning og kjennskap	14
Fødetilbud	14
Abort.....	14
Minoritetshelse	14
Ekteskap og samboerskap.....	15
Tvangsekteskap	15
Foreldrerettigheter ved samlivsbrudd.	15
Samboerskap.....	15
Avslutning/oppsummering	16

Innledning

Denne rapporten gir en gjennomgang av partiprogrammenes politikk for kvinners rettigheter og likestilling. Partiene som er vurdert er representert på Stortinget i perioden 2017-2021.

Rapporten er ment som et verktøy for organisasjoner og enkeltpersoner som ønsker å påvirke partienes likestillingspolitikk, og som en guide til velgere som ønsker å vite hva partiene vil på området kvinners rettigheter og likestilling.

Agenda Rådgivning har skrevet rapporten på oppdrag for FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål i samarbeid med LO, Norsk Sykepleierforbund, Unio, Norske Kvinners Sanitetsforening, Fagforbundet, Fellesorganisasjonen (FO), Kvinnefronten, Norges Kvinne- og Familieforbund, Norsk Kvinnesaksforening og JURK.

Partiprogrammene er vedtatt av partienes landsmøter i 2021. De viser hvilke saker partiet prioriterer, og hvilket standpunkt de har. Partiene har ulik tradisjon for hvilket detaljnivå og omfang programmene har. Mens noen partiprogram er på et overordnet nivå, viser andre mer konkrete tiltak. Dette kan ha påvirket vurderingen av programmene noe. Trass i slike forskjeller gjenspeiler vår vurdering av partiprogrammene og partienes politikk for kvinners rettigheter og likestilling.

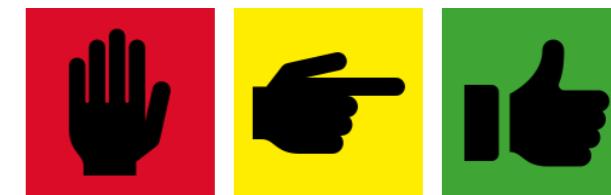
Rapporten viser i hvilken grad og hvordan partiprogrammene forholder seg til Norges forpliktelser gjennom FNs kvinnekonvensjon, (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women), forkortet CEDAW). Kvinnekonvensjonen er rettslig bindende og inneholder internasjonalt anerkjente prinsipper og tiltak for å beskytte kvinner mot alle former for diskriminering. Dette gjelder sivile, sosiale, økonomiske og politiske rettigheter. Konvensjonen gir et vern mot direkte, indirekte, strukturell og multipl diskriminering av kvinner. Norge ratifiserte konvensjonen 21. mai 1981, og den er inntatt i norsk rett gjennom menneskerettsloven. Det betyr at hvis det er motstrid mellom konvensjonen og annen norsk lovgivning, skal konvensjonen gå foran.

Flere av partiprogrammene omtaler likestilling og viser da til rettigheter og likestilling av andre grupper enn kvinner, slik som LHBT og mennesker med nedsatt funksjonsevne. Vår gjennomgang konsentrerer seg om kvinners rettigheter og likestilling mellom kjønnene.

Der vi skriver at «partiet vil/mener», viser vi til partiprogrammene, og ikke andre politiske dokumenter eller handlinger.

Hvert kapittel i denne rapporten har en oppsummerende vurdering av i hvilken grad partiprogrammene prioriterer likestilling i tråd med FNs kvinnekonvensjon og anbefalinger fra sivilsamfunnets skyggerapport.¹

Vurderingene er markert slik:

Rødt betyr: Partiprogrammet svarer i liten eller ingen grad på FNs kvinnekonvensjon

Gult betyr: Partiprogrammet svarer i noen grad på FNs kvinnekonvensjon

Grønt betyr: Partiprogrammet innfrir Norges forpliktelser til FNs kvinnekonvensjon

1) Norsk skyggerapport til kvinnekonvensjonen 2017, med følgende bidragsgivere: Advokatforeningen, Fagforbundet, FO, FOKUS – Forum for Women and Development, FRI, JURK, Krisesentersekretariatet, Kvinnefronten, LO, Norgesunionen av Soroptimister, Norsk Juristforbund, Norsk Kvinnesaksforening, Norsk Sykepleierforbund, Norske Kvinners Sanitetsforening, REFORM, SAFO, UNIO, Utdanningsforbundet, Zonta Norge. Andre organisasjoner som har tilsluttet seg rapporten: MiRA Senteret, Norges Kvinne- og Familieforbund, SV's kvinnepolitiske utvalg.

Overordnet kvinneperspektiv i partiprogrammene

Viser partiprogrammene en bevissthet om kvinners rettigheter og likestilling? Hvilken plass gir de temaet i partiprogrammet? Dette er relevant å spørre seg, da Norge tidligere har fått kritikk fra CEDAW for at Norges kjønnsnøytrale lovgivning og praksis kan føre til utilstrekkelig beskyttelse av kvinner gjennom direkte og indirekte diskriminering, og være til hinder for oppnåelsen av faktisk likestilling mellom kvinner og menn. Komiteen krever at Norge innfører mer kjønns-spesifikke tilnæringer i henhold til lovgivning, politikk og programmer. FN krever altså at man er kjønns-sensitiv. (Artikkel 1: Definisjon av diskriminering.)

Arbeiderpartiet (Ap), Sosialistisk Venstreparti (SV), Rødt og Miljøpartiet de grønne (Mdg) har egne kapitler om likestilling mellom kvinner og menn, og anerkjenner og bruker begreper som gjør det tydelig at det er snakk om kvinners rettigheter og likestilling. På denne måten løfter de bevisstheten om temaet.

Høyre, Kristelig Folkeparti (KrF) og Senterpartiet (Sp) har kapitler hvor likestillingspolitikk kommer inn under tema som familie, inkludering og mangfold. Høyres kapittel heter «Familie, mangfold og likestilling», mens KrFs kapittel om temaet ligger innunder «Et samfunn

med plass til alle», og Sps kapittel om temaet heter «Barn, familie og mangfold». Ved å bruke begreper som mangfold og inkludering i tittel og tekst, kommer det ikke tydelig fram om partiet har en kjønns-spesifikk tilnærming til temaet.

Fremskrittspartiets (Frp) kapittel om likestilling fokuserer i stor grad på politikk innenfor minoritetsmiljøer, og tar i liten grad opp likestilling mellom kjønn ut over dette. Venstre har ikke et eget kapittel om likestilling.

I hvilken grad svarer partiprogrammene på Kvinnekonvensjonens krav om et overordnet kjønns-perspektiv på kvinners rettigheter og likestilling?

Frp
Venstre

Høyre, KrF,
Sp

Ap, SV, Rødt,
Mdg

Partiprogrammene om vern mot diskriminering

Ifølge FNs kvinnekonvensjon (artikkel 2) er statene forpliktet til å fjerne diskriminering av kvinner. Lover som forbyr kvinne-diskriminering skal vedtas i nasjonal lovgivning. Statene må forsikre seg om at alle følger lovene, og at de som bryter dem blir straffet. Statene må også forsikre seg om at retten og andre rettsinstanser beskytter kvinners rettigheter like godt som menns. Lover, forskrifter, sedvane og praksis som diskriminerer kvinner må endres eller oppheves.

Likestillingslov

Siden 1979 har Norge hatt en egen Likestillingslov. Denne handlet om kjønnslikestilling, og om å bedre kvinners stilling. I 2018 ble Likestillingsloven erstattet av en likestillings- og diskrimineringslov som «tar særlig sikte på å bedre kvinners og minoriteters stilling».

Frp og Høyre vil endre likestillingsloven og «gjøre likestillingsloven kjønnsnøytral». Det vil ikke være i tråd med Kvinnekonvensjonen. De andre partiprogrammene omtaler ikke likestillingsloven direkte.

Ombud og Nemnd

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO), og Diskrimineringsnemnda (Nemnda) har viktige roller. LDO har veilednings- og pådriverrolle og nemnda skal håndheve diskrimineringsvern. Sp, Ap og SV vil styrke LDO og Nemnda. Mdg vil gi Nemnda myndighet til å fastsette oppreisning i saker innenfor arbeidslivet. LDO og Nemnd er ikke nevnt i programmene til Frp, Høyre, Venstre og Rødt.

Handlingsplaner for likestilling

Myndighetene plikter etter likestillings- og diskrimineringsloven § 24 å sette i verk tiltak som fremmer likestilling. Likestillingsutvalget (NOU 2018:11) anbefalte et tiårig utviklingsprogram for likestilling, og Skyggerapporten anbefaler en nasjonal handlingsplan med konkrete tiltak for å styrke likestillingen i Norge. Flere av partiprogrammene (Ap, Sp, SV, Rødt, Mdg, KrF) foreslår handlingsprogrammer på viktige områder for likestilling mellom kjønn, men ingen av dem er handlingsplaner for å styrke likestilling mellom kvinner og menn som helhet. Høyre vil ha handlingsplaner, men ikke på likestillingsrelaterte tema. Frp og Venstre partiprogram nevner ikke handlingsplaner.

Seksuell trakassering

Seksuell trakassering rammer først og fremst kvinner, og har i senere år blitt belyst under emneknaggen #metoo. Ap, Sv, Rødt og Mdg vil styrke arbeidet mot seksuell trakassering. Ap, Sv og Rødt vil tydeliggjøre og styrke arbeidstakers vern mot seksuell trakassering i arbeidsmiljøloven, samt jobbe holdningsskapende rundt seksuell trakassering fra barnehagen av og gjennom skoleløpet. Mdg vektlegger at saker om seksuell trakassering tas inn i ordningen for fri rettshjelp. Øvrige partier nevner ikke seksuell trakassering i sine program.

Kontantstøtte

Partiene er delt i om de vil utvikle eller beholde kontantstøtten. Skyggerapporten anbefaler å utvikle kontantstøtte som et tiltak for å fremme likestilling, og omtaler derfor kontantstøtte i sammenheng med Artikkel 2 om vern mot diskriminering. V, H, Ap, SV, Rødt vil utvikle kontantstøtten. Venstre og Høyre begrunner ønsket om å utvikle kontantstøtte med et ønske om annen prioritering av ressurser. KrF, Sp, Mdg og Frp vil videreføre kontantstøtten. Frp vil begrense den til dem som har hatt arbeidsinntekt siste 12 måneder før fødsel, og begrunner dette med integreringshensyn.

Finansiering av kvinneorganisasjoner

Ap, SV og Rødt vil øke støtten til organisasjoner som jobber for økt likestilling mellom kjønn. De andre partiene nevner dette ikke. Skyggerapporten anbefaler finansiering av organisasjoner som jobber for økt likestilling mellom kjønn for å styrke kvinners stilling, og sikre kjønns-messig likestilling.

Treårsregelen

Kvinner som har fått oppholdstillatelse gjennom familie-gjenforening med ektemannen, mister oppholdstillatelsen ved samlivsbrudd, og kan søke om permanent selvstendig oppholdstillatelse først etter tre år. Kvinnekomiteen har påpekt at denne regelen kan tvinge kvinner som lever i voldelige forhold til å bli værende, ettersom terskelen for å påvise volden er høy. Rødt og SV vil fjerne treårsregelen av hensyn til kvinners rettigheter. Sp vil sikre at ofre i voldelige forhold kan få oppholdstillatelse før tre år har gått. Andre partier nevner ikke oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag. Skyggerapporten anbefaler at treårsregelen for å søke om permanent opphold senkes til ett år.

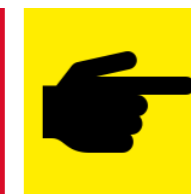
Kvinner i fengsel

Med ulike formuleringer viser alle partiene med unntak av Frp at de vil forbedre soningsforhold for kvinner. Dette er i tråd med Skyggerapporten anbefaling om å styrke kvinners soningsforhold, som prioriteres lavere enn menns.

I hvilken grad svarer partiprogrammene på Kvinnekonvensjonens krav om lovverk som skal beskytte kvinner?

Frp

Høyre, Venstre,
KrF, Sp, Mdg

Ap, SV, Rødt

Menns vold mot kvinner

Ifølge FNs kvinnekonvensjon (Artikkel 3) er vold mot kvinner et angrep på kvinners rett til liv, frihet og personlig sikkerhet. Alle voldsformene kvinner og jenter møter, bunn i forestillinger om kjønn, makt, seksualitet og vold som vi alle lærer opp i jf. Handlingsplanen fra Beijing fra 1995. Frihet fra vold er en grunnleggende menneskerettighet.

Frp skiller seg fra de andre partiene ved at de kun omtaler vold mot kvinner i forbindelse med familieinnvandring. Resten av partiene anerkjenner vold i nære relasjoner som store samfunnsproblemer. Vold i nære relasjoner handler også om vold mot barn, både gutter og jenter. Det varierer i hvor stor grad de omtaler det som et problem for kvinner. Vi vurderer partiprogrammene også her opp mot Kvinnekonvensjonen, og ser på partiprogrammenes omtale av vold i nære relasjoner der det menes menns vold mot kvinner.

SV, Mdg og Rødt er tydelige på at det handler om menns vold mot kvinner. Høyre, Venstre, Ap, Sp og KrF bruker kjønnsnøytrale begreper om vold i nære relasjoner. Disse partiene foreslår likevel en rekke tiltak som vil beskytte kvinner mot vold fra menn. Ap, SV og Mdg vil ha handlingsplaner på området.

Ifølge Kvinnekonvensjonen har staten ansvar for å forebygge og straffefølge vold mot kvinner, samt gi tilstrekkelig beskyttelse til voldsutsatte kvinner.

Beskyttelse, besøksforbud, omvendt voldsalarm

Det er bred enighet blant partiene om å i større grad ta i bruk omvendt voldsalarm, med unntak av Frp som ikke nevner dette i sitt program. De samme partiene ønsker strengere håndheving av besøksforbud som beskyttelse av dem som har blitt utsatt. Både besøksforbud og voldsalarm er i tråd med Skyggerapportens anbefalinger.

Krisesentre

Krisesentertilbudet har vært lovpålagt i Norge siden Krisesenterloven kom i 2010, likevel er loven ikke implementert i alle kommuner. Skyggerapporten anbefaler at krisesentrene sikres tilstrekkelige og forutsigbare ressurser.

Sp, SV, Rødt, Mdg og KrF vil arbeide for bedre finansiering av krisesentrene, i varierende grad. Høyre og Ap vil sikre krisesentertilbud i hele landet, uten å gå inn på hvordan. I Frps partiprogram er bekymringen for kri-

sesentrene rettet mot at kvinner i aktiv rus blir avvist. Krisesentre er ikke nevnt i Venstres partiprogram.

Samtykkelov

Venstre, KrF, Ap, SV, Mdg og Rødt ønsker å innføre et samtykkebegrep i voldtektslovgivningen, altså en samtykkelov. De har ulike formuleringer, men intensjonen går i samme retning. Høyre, Frp og Sp omtaler ikke samtykkelov i sine program. Kvinnekomiteen anbefaler at norsk lov definerer voldtekt som sex uten samtykke, slik internasjonale konvensjoner krever.

Etterforskning av vold og seksuelle overgrep

Nær åtte av ti anmeldte voldtekter blir henlagt. Av voldtektssakene som når rettssalen ender hver ca. fjerde, med frifinnelse.

KrF, Sp, SV og Rødt vil styrke politiets kapasitet når det gjelder etterforskning og straffefølgning av voldtekts- og seksuelle overgrepssaker. SV peker på behov for øremerkede bevilgninger, mens Rødt også vil fjerne foreldelsesfristen for saker som omfatter voldtekt og seksuelle overgrep.

SV, Frp og Høyre vil ha en nullvisjon om antall henlagte saker med kjent gjerningsperson. Venstre vil sette ned et utvalg som skal se nærmere på politietterforskningen av voldtektssaker. Mdg omtaler ikke etterforskning av seksuelle overgrep i sitt program.

Ap og Høyre ønsker mer ressurser til politidistriktene, men nevner ikke behov for å styrke etterforskning av seksuelle overgrep. Frp nevner kun tiltak mot seksuelle overgrep mot barn.

I hvilken grad svarer partiprogrammene på Kvinnekonvensjonens krav om å bekjempe menns vold mot kvinner?

Frp

Høyre, Venstre,
Sp, Ap

KrF, SV, Rødt,
Mdg

Kjønnsstereotyper

Ifølge FNs kvinnekonvensjon (Artikkel 5) skal statene iverksette tiltak for å bekjempe fordommer, endre stereotyper og all praksis basert på at kvinner anses underordnet eller mindre verdt enn menn. Staten skal også sikre at kvinner og menn har et felles ansvar for oppfostringen og utviklingen av sine barn, forutsatt at hensynet til barna alltid kommer i første rekke.

Seksualundervisning

Samtlige partier, unntatt Frp og KrF, har en bred tilnærming til innhold i seksualundervisningen, og vil inkludere et mangfold av seksuell orientering i undervisningen. Skyggerapporten anbefaler å bringe skjønnhetstyranni og overseksualisering av jenter og kvinner i media sterkere inn i skolen.

Merking av reklame

Skyggerapporten anbefaler et påbud om merking av retusjert reklame. Dette er tiltak for å hindre framstilling av kjønnsstereotype kroppsidealer, omtalt som skjønnhetstyranni.

SV og Mdg vil forby reklame for kosmetisk kirurgi, og reklame der menneske er vesentlig retusjerte/fremmer urealistiske kroppsidealer. Mdg vil også å forby markedsføring av slankemidler. Rødt vil arbeide for reell merking av retusjert reklame. KrF vil forsterke innsatsen mot markedsføring som kan føre til økt kroppspress blant barn og unge. I programmene til Frp, Høyre, Venstre, Sp og Ap nevnes ikke merking av reklame.

Hatefulle ytringer og seksualisert vold

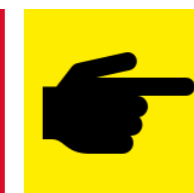
I 2020 ble kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk inkludert i straffeloven §135 om hatefulle ytringer. Trusler underordner og marginaliserer også majoritetskvinner, som er utsatt for hatefulle ytringer i en større grad enn menn. Skyggerapporten anbefaler at kjønn inkluderes som grunnlag i straffeloven om hatefulle ytringer.

Med unntak av Frp og Venstre har alle partier omtalt at de vil ha økt innsats mot hatefulle ytringer, bl.a. ved å innføre nye lovendringer og tiltak for å bekjempe netthets (Ap), og øke kapasiteten i politiet for å håndtere trusler og hatkriminalitet (Høyre, Mdg, SV). Ingen av partiene nevner eksplisitt kvinner.

I hvilken grad infrir partiprogrammene anbefalinger om arbeid mot kjønnsstereotyper?

Frp

Høyre, Venstre,
KrF, Sp, Ap, SV
Rødt, Mdg

Menneskehandel og prostitusjon

FNs Kvinnekonvensjon (Artikkel 6) pålegger statene å sette inn tiltak, inkludert lovgivning, for å bekjempe alle former for salg av kvinner og prostitusjon. Samfunn i krise og konflikt er ofte preget av lovløshet og et generelt høyere voldsnivå som rammer både kvinner og menn. Kvinner og barn er særlig utsatte for overgrep i slike situasjoner. Store flyktningestrømmer, internt og over landegrensene, skaper nye arenaer for seksuell vold, prostitusjon og handel med kvinner og pikebarn. (Kilde: Skyggerapporten 2017)

Sexkjøpsloven

Da Norge innførte Sexkjøpsloven i 2009 ble det straffbart å betale for sex. Av lovens forsvarere blir den sett på som å gi et viktig signal om hvordan fellesskapet stiller seg til utnyttelse av sårbare mennesker. Skyggerapporten peker på sexkjøpsloven som et viktig virkemiddel i regjeringens arbeid mot menneskehandel i Norge. Loven er fortsatt politisk omstridt.

SV, Rødt og Sp vil forsterke sexkjøpsloven, og i tillegg forby kommersiell stripping. KrF og Ap omtaler ikke sexkjøpsloven, uten at de sier noe om de støtter opp om dagens lov eller ikke. Mdg, Frp, Høyre og Venstre bruker begrepet sexarbeidere framfor prostitusjon, og ønsker å evaluere eller fjerne loven for å styrke sexarbeideres rettigheter og trygghet.

Oppholdstillatelse

Skyggerapporten anbefaler at politiet ikke må sende kvinner ut av landet uten å vurdere om de er ofre for menneskehandel, og gjennomgå reglene for oppholdstillatelse for ofre for menneskehandel.

Mdg og KrF vil gi personer utsatt for menneskehandel rett til oppholdstillatelse i Norge. SV vil sikre kvinner som er ofre for menneskehandel rettstrygghet og oppfølging, og hindre at de risikerer utsendelse hvis politiet henlegger anmeldelsen av bakmenn. Ap, Sp og Rødt vil la ofre for menneskehandel få bli i landet når de bistår politiet med å avdekke bakmenn. Partiprogrammene omtaler menneskehandel i sammenheng med prostitusjon. H, Frp og V omtaler ikke oppholdstillatelse for ofre for menneskehandel.

I hvilken grad svarer partiprogrammene på Kvinnekonvensjonens krav om arbeid mot prostitusjon og menneskehandel?

Frp, Høyre,
Venstre

Mdg, Ap, KrF

KrF, SV, Sp

Likestilling i internasjonalt arbeid

I partiprogrammenes prioritering av internasjonalt arbeid for å fremme likestilling, vurderer vi partiprogrammene opp mot FN's kvinnekonvensjon Artikkel 8, og de fem tematiske satsingsområdene fra Regjeringens handlingsplan for kvinners rettigheter og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken², som også svarer til krav i FN's kvinnekonvensjon.

Regjeringens handlingsplan for kvinner og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken har satsingsområder: Jenters rett til utdanning, Kvinners politiske rettigheter og deltakelse, Kvinners økonomiske rettigheter og delta-

kelse, Et liv fritt for vold og skadelige skikker, og Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Regjeringen begrunnet disse fem satsingsområdene med at «de er anerkjente kjerneområder for å bedre kvinners situasjon, og har relevans og prioritet i både utenriks- og utviklingspolitikken. Dette er også områder der Norge har et særlig fortrinn og kan bidra.» Vi ser på i hvilken grad partiprogrammene har politikk på disse områdene.

Finansiering av kvinneorganisasjoner

Sivilsamfunnets skyggerapport anbefaler å øke mengden av forutsigbar, tilgjengelig og fleksibel finansiering for

kvinneorganisasjoner som arbeider med fred og sikkerhet på alle nivåer, blant annet gjennom egne finansieringsinstrumenter. Blant partiene presiserer kun SV at de vil øke finansieringen av kvinneorganisasjoner. KrF, SV, Rødt, Sp og Mdg vil bruke minst en prosent av brutto-nasjonalinntekten (BNI) på utviklings-/bistandsbudsjett.

Utdanning

Høyre, Venstre, Mdg, KrF og Rødt vil prioritere utdanning i arbeidet for jenter og kvinners rettigheter og likestilling.

Politiske rettigheter

Ap, Sp, SV og KrF viser i sine partiprogram at de vil støtte opp om kvinners politiske rettigheter og deltakelse. Ap viser til at en rettferdig verden er også en likestilt verden, og at kvinners aktive deltakelse i samfunnet skaper utvikling og vekst. Sp peker på at det er særlig viktig å prioritere kvinner og barn i krisesituasjoner, siden de da er sårbare for overgrep og menneskehandel. SV vil videre arbeide for at kvinner, barn og unge og sivilsamfunn deltar i fredsprosesser, konfliktløsning og forebygging av konflikt. KrF vil arbeide for å sikre et bedre vern av kvinner og barns rettigheter i krig, prioritere sivile og politiske rettigheter.

Økonomiske rettigheter

KrF vil satse på kvinnetiltak og initiativ som fremmer kvinners økonomiske stilling og utvikling ved likestillingskomponenter og målbare indikatorer.

Menns vold mot kvinner

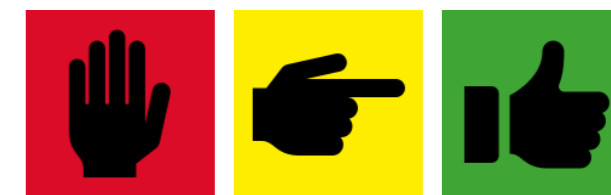
Når det kommer til bekjempelse av vold mot kvinner i internasjonalt likestillingsarbeid, vil Frp at humanitær innsats særlig skal ta i betraktning barns, og spesielt unges sårbarhet i humanitære kriser, for å hindre barneekteskap, kjønnslemlestelse og annen kjønnsbasert vold. KrF vil arbeide for at alle involverte parter i væpnet konflikt iverksetter tiltak for å beskytte kvinner og jenter mot kjønnsbasert vold, voldtekt og andre seksuelle overgrep. Rødt påpeker at kvinner på flukt er ekstra utsatte for ulike former for vold og overgrep. SV vil at FN's resolusjoner om kvinners rettigheter i og etter krig og konflikt, og om seksualisert vold som våpen i krig og konflikt, blir fulgt opp og satt i verk. For Mdg er styrking av kvinners rettigheter i arbeid mot vold i nære relasjoner blant de prioriterte områdene i internasjonalt arbeid. Sp og Ap er

utydelige på at beskyttelse mot vold gjelder beskyttelse av jenter og kvinner, men de ønsker politikk som vil komme jenter og kvinner til gode på dette området, som arbeid mot kjønnsbasert vold, barne- og tvangsekteskap, seksuelle overgrep og menneskehandel. Høyre og Venstre omtaler ikke arbeid mot vold som del av det internasjonale arbeidet.

SRHR

Seksuelle og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) er det femte satsingsområdet i regjeringens handlingsplan. Ap vil gjøre styrking av kvinners rett til selv å bestemme over egen kropp til hovedsaken i sitt internasjonale likestillingsarbeid. Ap, Sp, Mdg, SV, Rødt vil støtte opp om arbeidet for prevensjon og rett til abort. Sp og Mdg vil at Norge tar en aktiv rolle i arbeidet for å sikre trygge fødsler og selvbestemt abort. Høyre, Mdg og Rødt vil jobbe for LHBT+-personers rettigheter, uten at de nevner LBT spesielt. Seksuelle minoriteter er en av gruppene KrF vil jobbe for rettighetene til, sammen med barn, kvinner og mennesker med nedsatt funksjonsevne. Høyre, KrF, Frp og Venstre nevner ikke jenter og kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter i internasjonalt arbeid.

I hvilken grad innfrir partiprogrammene anbefalinger på internasjonal likestilling?

Frp, Høyre,
Venstre, KrF,
Sp, Ap, SV
Rødt, Mdg

2) Frihet, makt og muligheter, 2016

Likestilling i arbeidslivet

Kvinnens yrkesdeltakelse er fremdeles noe lavere enn menns, samtidig som kvinner er i flertall innen høyere utdanning. Utdanningsvalg og arbeidsmarkedet er kjønnsdelt, både når det gjelder hvilke bransjer og stillinger menn og kvinner jobber i, og når det gjelder deltid. Dette gjenspeiles i inntekt. Kvinner arbeider deltid, har skift/turnus og midlertidig ansettelse oftere enn menn. Selv om andelen kvinnelige ledere har økt, er de fleste ledere fortsatt menn. Kvinnekonvensjonen (artikkel 11) slår fast at kvinner skal ha de samme rettighetene som menn i arbeidslivet, inkludert rett til likelønn, det vil si rett til lik lønn for likt arbeid og for arbeid av lik verdi.

Heltid, deltid og midlertidig ansettelse

Alle partiene mener at hele, faste stillinger skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv, men har ulik tilnærming til hvordan det skal løses. Høyre og Venstre vil aktivt jobbe for å redusere ufrivillig deltid, samtidig som de vil ha moderate justeringer og oppmykninger i arbeidsmiljøloven. Frp ønsker å sikre adgang til midlertidige ansettelser, og nevner ikke ufrivillig deltid. Øvrige partier legger vekt på å styrke arbeidsmiljølovens bestemmelser, og vil gi alle som ønsker det hele stillinger. Sp, Ap, Sv og Rødt vil stramme inn regelverket for bruk av midlertidige stillinger. Sv og Rødt vil lovfeste retten til heltid, mens Ap vil styrke retten til heltid i lovverket ved at arbeidsgiver må dokumentere at det er behov for deltidsstilling. Ap vil ha en egen pott på statsbudsjettet til lokale tiltak for å redusere deltidsandelen, mens SV vil opprette et nasjonalt kompetansesenter som skal bistå arbeidslivet i spørsmål om bl.a. heltid. Ap og Sv ønsker å styrke partsamarbeidet for å fremme heltidskultur. Rødt vil innføre sekstimers-normalarbeidsdag med full lønnskompensasjon for å gjøre det mulig å gå fra deltid til heltid.

Skyggerapporten anbefaler en styrket lovfesting av rett til heltid, og tiltak mot deltid.

Kvotering

De fleste partiene er positive til å bruke kvotering for å utjevne skjev kjønnsbalanse, i ledelsen eller blant ansatte. Frps partiprogram går mot kvotering ved ansettelser for å sikre kjønnsbalanse. Høyre og Venstres partiprogram nevner dette ikke.

Skyggerapporten peker på at lovkravet om kvotering av kvinner i ASA-styrene (public limited companies) har

vært helt avgjørende for å opprettholde minimum 40 prosent kvinnerepresentasjon i styrene som loven dekker.

Minoritetskvinner på arbeidsmarkedet

Ap, SV og Høyre har formuleringer i sitt program om minoritetskvinner i arbeidsmarkedet. Ap vil ytterligere styrke kvalifiserende tiltak for innvandrerkvinner som faller utenfor andre ordninger. SV vil at minoritetskvinnens mulighet til arbeid gjennom kvalifisering og målrettet program som «Ny sjanse», må styrkes. Høyre vil i større grad bruke jobbprogrammer rettet særlig mot minoritetskvinner i introduksjonsprogrammet for å få flere ut i arbeid. De øvrige partiene nevner ikke tiltak for minoritetskvinner på arbeidsmarkedet.

Skyggerapporten anbefaler at staten må bedre tiltakene for å få minoritetskvinner inn i arbeidslivet, særlig gjennom å styrke kompetanse og gjøre tiltakene bedre individuelt tilpasset.

Likelønn

Ap, SV, KrF, Sp, Mdg og Rødt peker på at det er store forskjeller i lønnsnivå mellom kjønnene, og at kvinner har lavere lønninger enn menn. Ap, SV og KrF påpeker at arbeidet for å utjevne lønnsforskjeller må skje gjennom trepartssamarbeidet, altså mellom partene i arbeidslivet. Rødt vil ha likelønnsloft utenom tariffoppgjørene, og vil at kvinneedominerte yrker må kunne få mer i lønnsoppgjør enn ramma for frontfagene. Høyre og Venstre tar ikke opp skjevheter i lønn mellom kjønn, og nevner følgelig heller ikke likelønn i sine programmer. Frp viser til at «Gjennom valg av utdanning, arbeidstid og yrke har den enkelte mulighet til å påvirke sin arbeidsinntekt. Inntektsfordelingen i samfunnet skal først og fremst være et resultat av den enkeltes frie valg til å verdsette arbeidsinnsats, inntekt og fritid.»

Skyggerapporten anbefaler at myndighetene ansvarliggjør arbeidslivets parter i arbeidet for å redusere lønns-gapet mellom kvinner og menn, og at myndighetene som arbeidsgiver må lage en forpliktende opptrappingsplan og finansiere et likelønnsloft.

Pensjon

Skyggerapporten anbefaler at pensjonssystemet evalueres med sikte på å utjevne kjønnsforskjeller. KrF er eneste parti som omtaler dette eksplisitt i sitt program. Rødt

peker på at pensjonsreformen er en fattigdomsfelle som rammer kvinner systematisk hardere enn menn. SV vil utrede deling av pensjonspoeng mellom ektefeller og samboere. Øvrige partier nevner ikke kjønn i sammenheng med pensjon.

Foreldrepermisjon

Da fedrekvoten ble innført, var det for å sikre større grad av likestilling mellom foreldrene og sikre bedre tilknytning mellom far og barn. Alle partiene ønsker å videreføre foreldrepermisjonen, men har ulike syn på egen mødre- og fedrekvote. Frp vil utvikle mødrekvote og fedrekvote. Høyre vil evaluere tredelingen av fødselspermisjonen, med sikte på å justere denne. De andre partiene ønsker å beholde fedrekvote, men med ulik størrelse.

Sp og Rødt vil øremerke barseltida på seks uker etter fødsel til mor. Sp vil som eneste parti holde de seks ukene utenfor beregning av mødrekvoten. Alle partier unntatt Mdg understreker at begge foreldre skal ha selvstendig rett på sin del av permisjonen sammen med barnet. Ap, Høyre og Sv påpeker at kvinner som føder etter termin skal ha utvidet permisjonstid. Rødt vil at mor skal sikres 3 uker før termin. SV vil sikre kvinner med premature barn utvidet permisjon fram til uke 37.

Kvinnekomiteen anbefaler å gjeninnføre 14 ukers fedrekvote, samt gi fedre og med mødre selvstendig opptjeningsrett på foreldrepenger. Skyggerapporten anbefaler også at kvinners rett til barselpermisjon må ivaretas.

Utdannings- og yrkesvalg

Norge har et kjønnsdelt arbeidsmarked. Det gjelder også i utdanningene, og det får konsekvenser for inntekt. Kvinnekonvensjonens artikkel 10 krever at statene skal treffe alle egnede tiltak for å avskaffe diskriminering av kvinner, slik at de blir sikret de samme rettigheter som menn når det gjelder utdanning.

Rødt vil ha en radikal kjønnskvalotering og øremerking av stillinger og utdanningsplasser både for kvinner og menn. SV vil iverksette tiltak for å motvirke kjønnsstradisjonelle kjønnsdelte utdanningsvalg i utdanningsløpet. Ap og Mdg vil beholde kjønns-poeng i høyere utdanning for å sikre bedre kjønnsbalanse i kjønnskjeve utdanninger. KrF støtter bruk av moderat kjønnskvalotering i utdanningsprogrammer med særlig skjev kjønnsbalanse. Sp vil

styrke innsatsen for å rekruttere flere menn til de praktiske oppgavene innen helse- og omsorgsfagene.

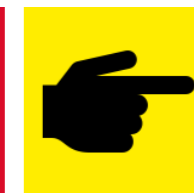
Venstre vil fjerne tilleggspoeng for kjønn ved opptak til studiesteder. Høyre vil reformere opptakssystemet til høyere utdanning med sikte på å redusere antallet tilleggspoeng betraktelig og sikre at flere konkurrerer på likere vilkår. Frp nevner ikke kjønnssegregering i utdannings- og yrkesvalg.

Skyggerapporten anbefaler å innføre strukturelle mottiltak for å begrense de kjønnsstereotypiske utdannings- og yrkesvalg, og for å øke verdsetting av arbeidet som utføres i de kvinneedominerte yrkene.

I hvilken grad innfrir partiprogrammene anbefalinger om likestilling i arbeidslivet?

Frp, Venstre

Høyre, Sp, KrF, Ap, SV, Mdg

Rødt

Kvinnehelse

FNs kvinnekonvensjon (Artikkel 12) krever at kvinner har samme tilgang til helsetjenester som menn. I Norge mangler vi fortsatt kunnskap om typiske kvinnesykdommer, og det har vært lav forskningsinnsats på flere områder innen kvinnehelse. Flere statusrapporter viser at det fremdeles er store kunnskapshull om kvinnehelse, trass i at NOU 1999:13 Kvinners helse i Norge avdekket stor kunnskapsmangel og manglende integrering av kjønnsforskning i helsepolitikk og praksis. Regjeringen satte ned en ny NOU om kvinnehelse i 2020, i tråd med anbefalinger fra Skyggerapporten.

Kvinnehelse – forskning og kjennskap

Alle partiene, unntatt Sp og Frp, tar opp at det er en skjevhet i kunnskap og prioritering av kvinners helse, sammenlignet med menns, og vil bevilge mer til forskning på kvinnehelse. I varierende grad omtaler de andre tiltak de ønsker å prioritere for å gi bedre kår for forskning og kjennskap til kvinnehelse.

Skyggerapporten anbefaler at oppmerksomheten om kvinnehelse i et livsløpsperspektiv må styrkes, både gjennom å integrere kjønnsforskning i forskning, utvikle tilpassede helsetjenester, samt ha fokus på kvinners arbeidshelse.

Fødetilbud

Alle partiene tar opp fødetilbud i hele landet i sine parti-program. Høyre og Frp begrenser seg til å peke på dette overordnet, mens de andre partiene går mer i detalj, og vil utvide tilbudet. Sp påpeker viktigheten av jordmor-tilbudet i kommunen. Sammen med de andre partiene vil de styrke følgetjenesten. SV, Rødt og Mdg ønsker flerkulturell fødselshjelper (doula) for å hjelpe sårbare minoritetskvinner.

Skyggerapporten anbefaler at det sikres tilstrekkelig med jordmor- og helsesøsterressurser for å trygge kvinner under svangerskap, fødsel og barseltid.

Abort

FNs kvinnekonvensjon slår fast at kvinner har rett til tilgang på trygg abort. I Norge handler diskusjonen i stor grad om etter hvilke kriterier kvinnene selv kan bestemme over abort, og dette er derfor fokus i partienes program.

Ap, Venstre, Mdg vil utvide den selvbestemte retten til abort til uke 18 og avvike abortnemndene. Disse partiene ønsker å erstatte nemndene med rådgivning, i noe varierende grad.

SV og Rødt vil avskaffe abortnemndene, og beholde dagens yttergrense for lovlig abort, som gjelder til levedyktighet, men kvinnen selv avgjør om en abort skal gjennomføres. SV vil erstatte nemndene med en lovfestet rettighet til rådgivning.

Høyre og Sp vil beholde dagens abortlov. Frp omtaler ikke abort i sitt parti-program. KrF vil arbeide for å erstatte dagens abortlov med en lov som legger til grunn at fosteret har menneskeverd.

Minoritetshelse

Kvinner med minoritetsbakgrunn har andre og gjerne større helseutfordringer enn majoritetskvinner. I parti-programmene får minoritetshelse særlig oppmerksomhet når det gjelder negativ sosial kontroll og kjønnslemlestelse. KrF vil sikre forskning om minoritetskvinner psykiske og fysiske helse, og er eneste parti som nevner dette.

Skyggerapporten peker på minoritetshelse som et område hvor innsatsen må styrkes for å fremme god helse og likeverdige helsetjenester for personer med minoritetsbakgrunn.

I hvilken grad innfrir parti-programmene anbefalinger om kvinnehelse?

Frp

KrF, Høyre,
Venstre, Ap,
SV, Mdg,
Rødt, Sp

Ekteskap og samboerskap

Ifølge FN's kvinnekonvensjon (artikkel 16) skal kvinner sikres retten til å velge selv om, og med hvem, de skal gifte seg, uten å oppleve tvang. De skal også sikres retten til å bestemme om de vil ha barn, og kvinner og menn skal som foreldre ha de samme rettigheter og ansvarsområder. FN's kvinnekonvensjon slår fast at menn og kvinner skal ha de samme økonomiske og sosiale rettighetene (artikkel 13). For å sikre denne rettigheten, retter noen partier søkelyset mot samboerskap.

Tvangsekteskap

Rødt vil arbeide mot tvangsekteskap, og SV slår fast at tvangsekteskap er vold mot kvinner.

Frp vil ha en lovfestet rett for kvinner til å ikke bli tvangs-giftet. Venstre og Høyre vil styrke rettsvernet og innsats mot tvangsekteskap. Ap og Sp vil forby det. KrF og Mdg nevner ikke tvangsekteskap i sitt program.

Foreldrerettigheter ved samlivsbrudd

Foreldrerettigheter ved samlivsbrudd vektlegges av noen partier som viktig for likestilling mellom foreldre, da med vekt på fars rettigheter og barnets rett til å være sammen med far. Dette er dermed et eksempel på likestillingspolitikk som ikke gjelder styrking av kvinners rettigheter, og er ikke omtalt av Kvinnekonvensjonen. I debatten om delt bosted løftes ulike hensyn fram. Gjeldende rett er at det er hensynet til det konkrete barnets beste, jf FN's barnekonvensjon, som skal være avgjørende for hvilken ordning foreldrene velger.

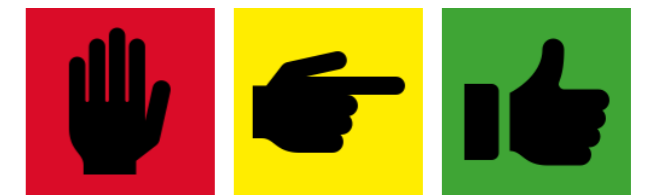
Frp, Høyre og Sp vil gjøre delt bosted til barnelovens hovedregel. Mdg vil sikre begge foreldre reelt likeverdig foreldreskap også etter samlivsbrudd. KrF legger vekt på barnet og vil at barnets beste legges til grunn i fordeling av samvær. Venstre, Ap, SV, Rødt nevner ikke tema.

Samboerskap

FN's kvinnekonvensjon slår fast at menn og kvinner skal ha de samme økonomiske og sosiale rettighetene (artikkel 13). Mange velger samboerskap som samlivsform, noe som viser seg å ramme kvinners økonomiske stilling. Skyggerapporten anbefaler at det vedtas en lov som regulerer de økonomiske forholdene mellom samboere.

Venstre og Rødt vil innføre en samboerlov, for å sikre økonomisk trygghet ved samlivsbrudd. Frp tar klart standpunkt mot en sterkere regulering av samboerskap, og mener «De som selv velger samboerskap som samlivsform, må også selv sørge for å sikre seg nødvendige rettigheter.» I de andre parti-programmene nevnes ikke samboerlov.

I hvilken grad innfrir parti-programmene anbefalinger om ekteskap og samboerskap?³

Mdg

Frp, Høyre, KrF,
Sp, Ap, SV

Venstre, Rødt

3) Vurderingen inkluderer ikke spørsmålet om foreldrerettigheter ved samlivsbrudd, da kvinnekonvensjonen ikke har en anbefalt politikk på dette.

Avslutning/oppsummering

På oppdrag for FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål i samarbeid med LO, Norsk Sykepleierforbund, Unio, Norske Kvinners Sanitetsforening, Fagforbundet, Fellesorganisasjonen (FO), Kvinnefronten, Norges Kvinnelobby, Norges Kvinne- og Familieforbundet, Norsk Kvinnesaksforening og JURK, har Agenda Rådgivning har gått gjennom partiprogrammene vedtatt i 2021. Gjennomgangen av partiprogrammene har vært en gjennomgang med likestillingsbriller på. Vi har lest partiprogrammene opp mot krav i FNs kvinnekonvensjon og anbefalinger gitt av det norske sivilsamfunnet gjennom deres skyggerapport, altså sivilsamfunnets vurdering av hva Norge bør gjøre for å bedre innfri FNs kvinnekonvensjon. Norge har gjennom inkorporering i menneskerettsloven forpliktet seg til å følge denne.

Vår gjennomgang viser at det er store hull i de fleste partiprogrammene før de oppfyller alle anbefalingene som er gitt.

Ett parti skiller seg negativt ut med tanke på å ikke følge anbefalinger om likestillingspolitikk. Fremskrittspartiets partiprogram har ikke bare fravær av politikk som fremmer likestilling. Der de nevner likestillingspolitikk er forslagene dessuten regressive, altså de foreslår tilbakeskritt for likestilling. Unntaket er deres forslag til politikk som skal hindre vold og andre overgrep mot minoritetskvinner.

Venstres partiprogram skårer lavt på likestillingspolitikk. Deres fravær av kjønnsperspektiv og overordnet likestillingspolitikk trekker betydelig ned.

Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Høyre havner flest ganger på «gult» nivå, det vil si at de i noen grad innfrir anbefalinger om likestillingspolitikk. Disse tre partiene har blant annet et overordnet kjønnsperspektiv i sine partiprogram.

Arbeiderpartiet, Rødt og SVs partiprogram, tett fulgt av Mdg, innfrir i størst grad anbefalinger om likestillingspolitikk. Dette gjelder både på overordnet politikk for likestilling, og på konkrete saker. Partiene har i stor grad helhetlig likestillingspolitikk, og foreslår politikk på de fleste sentrale områdene innenfor FNs kvinnekonvensjon.

Ingen partier innfrir på alle anbefalingene om politikk for likestilling mellom kjønnene. Det er rom for å påvirke alle partiene til økt likestilling mellom kvinner og menn.

På motstående side er en samlet oversikt over hvordan partiene innfrir anbefalinger om politikk for kvinners rettigheter og likestilling, i tråd med FNs kvinnekonvensjon:

Artikkel/parti	Frp	H	V	KrF	Sp	Mdg	Ap	SV	Rødt
Overordnet kjønnsperspektiv									
Vern mot diskriminering									
Menns vold mot kvinner									
Kjønnsstereotyper									
Menneskehandel									
Internasjonalt arbeid									
Arbeidsliv og utdanning									
Kvinnehelse									
Ekteskap og samboerskap									

